

Sieradzka róża - dziedzictwem

Haft sieradzki jest charakterystycznym elementem kultury ludowej i tradycji regionu sieradzkiego – od lat ozdobił stroje ludowe oraz pościel, obrusy i serwety. Jest inspirowany naturą, dlatego dominują w nim kwiaty, na czele z wyrazistą i szczegółową różą sieradzką. – Róża jest wyjątkowa, ale mamy też niepowtarzalne stokrotki, piękne niezapominajki, chabry, dlatego haft sieradzki jest tak unikatowy – mówi Anna Curuł, twórczyni ludowa z powiatu sieradzkiego, propagatorka ręcznie robionych ozdób i zdobień. To ona, w sierpniu ubiegłego roku, złożyła wniosek do Narodowego Instytutu Dziedzictwa o wpisanie sieradzkiego haftu na listę tradycji, obyczajów, rzemiosła i rękodzieła, które wymagają szczególnej ochrony i zachowania dla kolejnych pokoleń.

Panią Annę zainspirowały kwietne dywany ze Spycimierza, które są zarówno na krajowej liście niematerialnego dziedzictwa, jak i na liście UNESCO.

– Pomyślałam, że mamy swój haft, który może nie jest tak znany, ale czas wyciągnąć go z szuflady i się nim chwalić, bo jest wyjątkowy – mówi. Sama, choć specjalizuje się w papieroplastyce, też nauczyła się tradycyjnych ściegów.

Depozytariuszką wniosku była Aleksandra Adamas, twórczyni z Warty, która motywy z tkanin wykorzystuje nawet na kraszankach. Jak wspomina, wyszywała już jako dziecko z mamą, ale najpierw to był haft kaszubski. – Nie wiedziałam, że mamy swój, sieradzki – mówi. Dziś sieradzką różę wyszywa prawie na wszystkim poza aksamitem i czarnymi tkaninami. Jak mówi, młodsze pokolenia bardzo lubią elementy folkloru na współczesnej odzieży. O tradycjach hafciarskich opowiada również podczas wystaw czy lekcji w szkołach. – Bardzo się cieszę, że haft sieradzki został tak doceniony – mówi Aleksandra Adamas.

O hafciarskie tradycje z sieradzkiego dbają również m.in. twórczynie Kazimiera Balcerzak czy Grażyna Kwapisz. Współcześnie kolorowe, ręcznie haftowane kwiaty można spotkać nie tylko na tradycyjnych strojach ludowych, ale również na obrazkach promujących powiat sieradzki, torbach czy sukienkach.

Do wybuchu pierwszej wojny światowej haft sieradzki był prostszy i mniej kolorowy. Więcej barw i bardziej skomplikowanych ściegów przybyło w międzywojniu i już po II wojnie światowej. Barwne kwiaty wyszywano na tradycyjnych koszulach świątecznych, zarówno kobiecych, jak i męskich – ozdobiły ich kołnierzyki i mankiety. Haftowano również fartuchy. Do wykonania wzorów stosuje się kilka technik m.in. haft płaski, cieniowany, haft na tiulu oraz haft marszczony, zwany „wodą”, który daje efekt strukturalny.

Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego liczy już 112 pozycji. Z Łódzkiego są na niej: Procesja Bożego Ciała w Łowiczu (2014), Procesja Bożego Ciała z tradycją kwiatnych dywanów w Spycimierzu (2018), tradycje rzeźbiarskie ośrodka w Kutnie (2023) oraz opoczyński folklor (2024).

kwiecień 2025